

Norman Finkelstein

Raul Hilbergre emlékezve

Counterpunch

2007. augusztus 22

[https://www-counterpunch-org.translate.goog/2007/08/22/remembering-raul-hilberg/?
_x_tr_sl=auto&_x_tr_tl=hu&_x_tr_hl=en](https://www-counterpunch-org.translate.goog/2007/08/22/remembering-raul-hilberg/?_x_tr_sl=auto&_x_tr_tl=hu&_x_tr_hl=en)

A K o o g l i magyar fordítása természetesen kizárólag tájékoztató jellegű

<https://www.counterpunch.org/2007/08/22/remembering-raul-hilberg/>

Raul Hilberg augusztus 4-én halt meg. A nácik által megszállt Ausztriából menekült Hilberg volt a holokauszt-kutatási terület megalapítója.

Ma már nem emlékszem, mikor olvastam először Hilberg [Az európai zsidók pusztulása](#) című magnum opusát, de kora fiatalságomban lehetett. Valójában eleinte abban sem voltam biztos, hogy végigszántam-e magam a Quadrangle Books gondozásában 1961-ben megjelent első kiadáson, amely tiltó dupla hasábokat tartalmaz 10 pontos betűtípussal, de csak lehúztam a polcra, és bekötöttem. törött, az oldalak meglazultak, és minden bizonnyal meg volt jelölve.

Sokszor olvastam az 1985-ben megjelent, háromkötetes bővített Holmes & Meier kiadást. Valahányszor megkockáztattam, hogy írjak valamit a náci holokausztról, újra átnéztem az összes kötetet borítótól borítóig. Megadták azt a pszichológiai biztonságot, amelyre szükségem volt, mielőtt saját ítéletet hoztam volna. A lehető legszilárdabb intellektuális alapokon akartam állni, reflexszerűen Hilberghez nyúltam. A náci holokausztról szóló nyilatkozat megírására készülve éppen a Yale University Press által 2003-ban megjelent háromkötetes harmadik kiadás olvasása közben voltam, amikor a halálhír érkezett.

Hilberg nem volt elégedett az első kiadással – egy létfontosságú táblázat, amelyet hetekig töprengett, hogy megfelelő legyen, elromlott a szűk kompozícióban –, de nem is tudott jobban: egyetlen jelentős kiadó sem mutatott érdeklődést úttörő tanulmánya iránt, és ő **csak sikerült találnia bármely kiadót egy magánjótévőnek köszönhetően, aki beleegyezett, hogy közvetetten állja a költségek egy részét. (Az izraeli holokauszt-emlékmű, a Yad Vashem szintén elutasította a kéziratot, és kezdetben még az archívumából is kizárta.)**

[Az emlékezet politikája](#) című, gyakran fanyar visszaemlékezésében Hilberg azt a történetet meséli el, hogy amikor először javasolta a zsidó népiertás tanulmányozását tanácsadójának a Columbia Egyetemen, a nagy német-zsidó szociológus, [Franz Neumann](#) (a [Behemoth: The Structure and Practice of National Socialism](#), szerzője, egy klasszikus tanulmány a náci állam szervezetéről), **Neumann figyelmeztette, hogy „ez lesz a temetésed”.**

Ma már nehéz megjegyezni, hogy a náci holokauszt egykor tabutéma volt. A hidegháború korai

éveiben a náci holokauszt említése a kritikus amerikai-nyugatnémet szövetség aláaknázásának számított. Az alig nácentésített nyugatnémet elit szennyes szennyesét szellőztette, és ezzel a Szovjetunió kezére játszott, amely nem fáradt bele a nyugatnémet „revansisták” bűneinek emlékezetébe. A nagy amerikai zsidó szervezetek siettek békét kötni Konrad Adenauer kormánnyal (az Anti-Defamation League vette át a vezetést), míg a zsidó halottakra megemlékezőket kommunistákként jelölték meg, ami általában ők is voltak.

Az 1960-as évek közepén megjelent [Eichmann Jeruzsálemben](#) című könyvében Hannah Arendt Hilberg angol nyelvű, a náci holokausztról szóló tanulmányán kívül csak egy másik tudományos tanulmányra támaszkodhatott. Napjainkban elegendő tanulmány áll rendelkezésre egy jókora könyvtár megtöltéséhez, **bár talán nem pontos ezeket a kiadványokat a leíró „tudós” szóval megtszítani.**

Arendt sokat kölcsönzött Hilberg munkáiból, kevésbé nagyvonalú tulajdonítással. Soha nem bocsátotta meg neki ezt a figyelmen kívül hagyását, és – ami valóban megbocsáthatatlan –, hogy magánlevelezésben lenéző utalásokat tett tanulmányára, és azt, hogy a Princeton University Press nem publikálta. Hilberg visszaemlékezésében hátrítja a sértést, véleményem szerint helytelenül állítva, hogy Arendt [A totalitarizmus eredete](#) című tanulmányából hiányzott az eredetiség. Igaz, hogy Arendt lehet lusta a tények iránt, ami Hilberg kemény ítéletét magyarázhatja, de az Eredet első része sok ravasz meglátást tartalmaz a zsidó asszimiláció dilemmáiról és a nemzetállami paradoxonokról.

Hilberg még nagyobb megvetést (és utálatot) tartott fenn Lucy Dawidowicz iránt, a nagy népszerűségnek örvendő [A zsidók elleni háború szerzője iránt](#). Itt elmondható, hogy ítélete hibátlan volt. A holokauszt vallásának fénykorában, az 1970-es és 1980-as években Dawidowicz volt a főpapnő. A probléma az volt, hogy amint Hilberg brutálisan bemutatja emlékiratában, a legegységesebb tényeket félreértette. Egyszer megkérdeztem néhai anyámat, aki túlélte a maidaneki koncentrációs tábor, Dawidowicz által a gettóban és táborokban élő összes zsidóról, akik lopva hűségesek maradtak vallásukhoz egészen a gázkamrákba való utolsó lépéseikig. „Amikor először beléptem a maidaneki háztömbbe, minden női fogvatartottnak festett szőke haja volt” – nevetett anyám. – Próbáltak pogányként átadni. Dawidowicz fantáziájában törölték azokat a sokkoló beszámolókat a zsidó korrupcióról, amelyek olyan kényelmesen elfeledett emlékiratokban találhatók, mint Bernard Goldstein A csillagok medve tanúja.

Hilberg hírneve az elsődleges források elsajátítása terén olyan volt, hogy egykori társszerzőm (és a náci holokauszt saját jogán egy tekintély), Ruth Bettina Birn félt az első találkozásuktól: úgy gondolta, egyetlen halandó lény sem tárolhatott volna ennyi nürnbergi törvényszéki dokumentumot. az agyában. Hilberg teljesítményének nagyságát ma nehéz felmérni, mert a tudományos áttörés közhelyessé vált. A náci zsidómeghatározástól a kisajátításig, a mézárulásig, a deportálásig és a futószalagon történő megsemmisítésükig tartó lépésekről szóló szekvenciális-kronológiai beszámolója beolvadt az összes későbbi tudományosság infrastruktúrájába.

Stílusosan Hilberg tanulmánya a holokauszt jelenlegi helyzetének ellentéte: olyan ritka

melléknevek és határozószavak, hogy ha valamelyikhez nyúl, az szokatlan intenzitással jár. A szakmai fegyelem mellett szüksézávú megjelenítése talán az is volt, hogy megragadja a bürokratikus – merjem azt mondani, hogy banális? – folyamat kiszáradt szellemét, amelyen keresztül zsidók millióit taszították a halálba.

Hilberg nem ragadta meg magát annak **a holokauszt-iparnak a jámborságában, amely a zsidók kolosszális szenvedését politikai és pénzügyi haszonszerzésre használta ki.** Elutasította azt az elképzelést, hogy a náci holokauszt egyedülállóan a virulens antiszemitizmusból fakadt, és ezzel egyidejűleg **fenntartotta, hogy „a zsidók csak az első áldozatai” a német bürokrácia népirtó zsonglőrének, amely többek között a cigányokat és a lengyeleket is célba vette.** A zsidó ellenállást elhanyagolhatónak, **de a zsidó együttműködést (amit bárhogyan különböztetett meg a kollaborációtól) jelentősnek,** a zsidó áldozatok összlétszámát pedig megközelíti az 5,1 milliót. A harmadik kötet egy 20 oldalas függelék tartalmaz, amely részletezi a zsidó halottakkal kapcsolatos összetett számításait. Ezzel szemben Dawidowicz minden országra megad egy számot, majd összesíti a számot,

Magától értetődik, hogy ha ez a szám közelebb van az öthöz, mint a hatmillióhoz, annak morális jelentősége nulla – kivéve egy morális kretént, aki „csak ötmilliót” tud kimondani? –, bár Hilberg úgy vélte, hogy ez történelmi jelentőségű. Még ha nem is így lenne, akkor is szinte biztosan ragaszkodott volna az 5,1 millió számhoz, ha kutatása szerint ez közelebb áll az igazsághoz. „Életemben mindig az igazságot akartam magamról” – írta Hilberg érintetlenül az emlékiratában. Így közelítette meg a náci holokauszt tanulmányozását is.

A terület magabiztos tudása kétségtelenül hozzájárult Hilberg könnyed toleranciájához a holokauszt tagadókkal szemben. Azok, akik el akarják nyomni őket, nemcsak undorodnak attól, amit mondanak, hanem attól is rettegnek, hogy nem tudnak válaszolni rájuk. (A holokauszt-tagadók minden sarokban megbúvó hisztérikus állítása láthatóan szintén a **Holo-trash végtelen elterjedésének igazolására van kitalálva.**) Hilberg nemrégiben azt a provokatív kijelentést tette, hogy míg a náci holokauszt cáfolhatatlan tény, ezt „könnyebben kimondani, mint bizonyítani.”

Valóban könnyen megbotlik a nem szakértő a részletekben, különösen akkor, ha olyan kulcsfontosságú kérdésekben, mint a gázkamrák (a tagadók kedvenc célpontja), „sok ellentmondás, kétértelműség, és amint azt Arno Mayer történész is megjegyezte. hibák a meglévő forrásokban”, amelyek azonban „egyik sem kérdőjelezi meg a gázkamrák használatát a tömeggyilkosságban”. Személyes megjegyzésemre én magam is élénken emlékszem, hogy olvastam Arthur Butz huszadik századi átverését, és akkoriban nem tudtam válaszolni a legegyszerűbb kihívásaira. **(Ha a meggyilkolt zsidók számát hatmillióra tették közvetlenül a háború után, és az Auschwitzban meggyilkolt zsidók teljes számát hárommillióra becsülték, Hogyan – kérdezte –, ez a szám még mindig elérheti a hatmilliót, ha az Auschwitzban meggyilkoltak számát a tudósok mára egymillióra kicsinyítették?)** Ügyvédei a David Irvinggel folytatott tárgyalása során gégszabályt szabtak ki Deborah Lipstadtra – Nemcsak a bíróság előtti tanúskodástól, hanem attól is megtiltották, hogy a sajtónak beszéljen – mert jól tudták, hogy ennek a semminek a szájából egyetlen szó is elsüllyeszti a hajót. Lipstadt a tárgyalásról szóló beszámolójában alig tudja leplezni az ügyvédek iránta érzett megvetését, de túl vastag fejű ahhoz, hogy észrevegye az esküdtszék ítéletének kihirdetése után önelégült két

hüvelykujjának abszurditását. Neki annyi köze volt a győzelemhez, mint nekem a Bolsoj tegnapi esti előadásához.

Irving nevének említése nem váltott ki Hilbergből felháborodást vagy visszaélések áradatát.

Ehelyett felismerte Irving lenyűgöző aggodalmát a témával kapcsolatban, bár azt – némi sznobizmussal – „autodidakta”-nak minősítette, és azt feltételezte, hogy álszent kijelentései kevésbé az antiszemitizmusból fakadtak, mint a reflektorfény szeretetéből. A

holokausztagadásról az arab világban Hilberg megjegyezte, hogy „ők éppolyan össze vannak zavarodva a Nyugattal kapcsolatban, mint mi tőlük”, míg a teheráni holokausztagadási konferenciát „felesleges nehézségnek és gondnak” minősítette, és kijelentette, hogy „nem olyan szörnyű aggódni érte.”

John Stuart Mill [On Liberty](#) című művét visszhangozva Hilberg még azt is kijelentette, hogy a holokauszt-tagadók azt a hasznos célt szolgálták, hogy olyan kérdéseket tegyenek fel, amelyekről azt feltételezték, hogy már megválaszolták. Hilberg kigúnyolta a holokausztipar másik shibbolethjét, az „új antiszemitizmust”. Az antiszemitizmus sokat emlegetett újjáéledése szerint annyit jelent, hogy „felszedtünk néhány kavicsot a múltból, és kidobtuk az ablakokba”. Utolsó interjújában Hilberg is élesen bírálta Izrael palesztinokkal szembeni rossz bánásmódját, ami, gyanítom, nem lehetett könnyű számára. (A lánya Jeruzsálemben él.)

Bár Hilberg szakmailag szenvedett, mert a náci holokauszt tanulmányozását választotta, amikor az politikailag meggondolatlan volt, és mert később ellenállt a holokausztipar ortodoxáinak, azok, akik valóban meg akarták érteni a kibontakozó borzalmat, profitáltak szellemi függetlenségéből. A náci holokauszt legjobb emlékeihez hasonlóan (amelyek közül sok már elfogyott), az ő tanulmánya is azelőtt íródott, hogy az ideológiai igények eltorzították és lealacsonyították volna a témával kapcsolatos tudományosság nagy részét. Az elmúlt években Hilberg megfigyelhette, hogy a náci holokauszttal kapcsolatos legkomolyabb ösztöndíjak Németországból származnak, miközben „nem sok említésre méltó holokausztkutató van ebben az országban”. Nehéz elképzelni ennél hervadóbb vádat a holokauszt-ipar több milliárd dolláros működése ellen.

* * *

Őszintén szólva még mindig zavarba ejtő okokból Hilberg határozott és hangos támogatóm volt. Az igazat megvallva mindig ügyeltem arra, hogy távolságot tartsak. Nem éreztem méltónak a dicséretét, és féltem, hogy elidegenítem tőle. Nem is különbözhattünk volna jobban az akadémiai stílusban, és én a baloldal embere vagyok, míg ő egy életen át tartó republikánus volt.

Amikor 1996-ban megjelent Daniel Goldhagen [Hitler's Willing Executioners](#) című műve, nyitott szívvel közelítettem meg. Mindkét néhai szüleim meg volt győződve arról, hogy minden német a zsidók halálát akarta (apám túlélte Auschwitzot), ezért arra gondoltam, hogy talán van valami Goldhagen tézisében. A könyv olvasása nagy sokk volt. Az érvelés bizarr volt, a bizonyítékok pedig nem léteztek. Az erről szóló vitákban polémikus túlzással vádoltak. Nem is lehet olyan rossz: nézd meg, mit mondanak a bírálók. Valóban, ki tudná elfelejteni a New York Timesban a holokausztipar új plakátfiújának szóló, lélegzetelállító próza végtelen hónapjait?

Különleges megkönnyebbülés volt, amikor elolvastam Hilberg ítéletét: „értéktelen”.

Miután Henry Holt (Metropolitan) egy részlege beleegyezett abba, hogy kiadják kritikai esszémet Goldhagenről (Birn egyikével együtt), a holokauszt-ipar ballisztikussá vált. A könyv megjelenésének leállítására tett kísérletei azonban hatástalanná váltak, amikor Hilberg előlépett, hogy dicsérje a közreműködésemet. Ám Adam Shatz, aki a Slate-ben hadonászta a csatabárdot, szellősen sejtette, hogy Hilberg és a másik fél tucat vezető tudós, akik összemosták a könyvet, nem olvasták el figyelmesen, amit írtam. Annak fényében, amit Hilberg szorgalmasságáról tudunk, ez furcsán kimerült volna.

Amikor A holokausztipar című könyvem az Egyesült Államokban már nem lehetett figyelmen kívül hagyni (Európában óriási visszhangot keltett), a vitriol zsilipjei még szélesebbre nyíltak. A New York Times bírálója, Omer Bartov látszólag Roget Ad Hominems rövidített kiadását tanulmányozta, míg Peter Novick, A holokauszt az amerikai életben szerzője kijelentette, hogy egyetlen szavamban sem lehet megbízni. (Novick tanulmánya a holokauszt megemlékezéséről az Egyesült Államokban eredetileg is felháborodást váltott ki, de miután csatlakozott a Holokausztipar elleni támadáshoz, velem ellentétben felelős kritikusként hirdették meg.) Hilberg ismét előlépett, hogy alátámassza legvitatottabb állításomat. A holokausztipar szerint a holokauszt-kompenzáció kampánya az európai államok és a holokauszt-túlélők „kettős megrázkódtatása” volt. Hilberg azt mondta nekem, hogy az USA A Holokauszt Múzeum és Elie Wiesel könyörtelenül könyörögtek neki, hogy vonja vissza a könyvemhez fűzött támogatását. Ő visszautasította.

A The Holocaust Industry megjelenése előtt Hilberg maga is elítélte az amerikai zsidókat, amiért „zsaroló fegyverhez” folyamodtak Európa ellen. A megalomán Edgar Bronfman és a Zsidó Világkongresszus jóvátehetetlenül vulgáris rabbija, a Zsidó Világkongresszus énekese iránti undorát, amely a shakedownt levezényelte, alig leplezi le tanulmányának nemrégiben frissített Yale-kiadása.

Hilberg és én egymástól függetlenül 2000-ben felhozott vádak azóta beigazolódtak. A svájci bankoktól kivont 1,5 milliárd dollárnak semmi köze nem volt a tényleges tartozásaikhoz, a holokauszt-túlélők pedig arra panaszkodtak, hogy az Európából kivont 20 milliárd dollárból csak csekély részét kapják a nevükön.

Hilberggel csak egyszer találkoztam. Felkértek, hogy legyek műsorvezető a brit televízióban a holokauszt-kártérítésről („The Final Insult”), és ő volt az egyik szakértő kommentátor.

Hilberg egy szerényen berendezett otthonban élt a vermonti Burlingtonban. Felesége hospice-ban dolgozott. Megmutatta tanulmányának különböző külföldi fordításait, amelyekre nyilvánvalóan büszke volt (különösen a japán kiadásra), nem utolsósorban fizikai kivitelezésükre. Kétlem, hogy valaha is használta volna az internetet, ahogy elképzelhetetlen, hogy egy olyan régimódi tudós idézete, mint ő, a www.

A forgatás szüneteiben sok kérdést tettem fel neki a náci holokausztról – a náci ideológia szerepéről (szkeptikus volt a fontosságában), a Maidanek-i női blokkról (azt mondta, hogy nagyon kevesen éltek túl), a holokausztipar azon állítását, hogy milliók A zsidók túléltek (mutatóujját a halántékára tette, körkörös mozdulatot tett, és azt mondta, hogy „kakukk”), más

holokauszt-kutatók (egyenletesen nagylelkű volt az értékelésében, még azok esetében is, akikről elmondása szerint „a legrosszabb dolgokat suttognák”. rólam a hátam mögött”). Amit Hilberg soha nem tett, az az, hogy belemerült a holokauszt-klisébe, amelyet a holokauszt giccsével együtt utált.

Hilberg legutóbbi kijelentése a kamerával kapcsolatban az volt, hogy olyanok mellett, mint Bronfman és Singer, még Shylock is jól nézett ki. Hilberg teljesen tudatában volt annak, hogy mennyire gyújtós az egymás mellé helyezés, és felnevetett, miután a kamera leállt, hogy valószínűleg sok bajba keverte magát. Ironikus módon a brit televízió kényszerítette a producert, hogy szerkessze ezt a nyilatkozatot. Még Hilberg sem engedhetett ki bizonyos igazságokat.

Amikor a DePaul Egyetemen fennálló gondjaim crescendo-ra értek, Amy Goodman, a Democracy Now! felhívta Hilberget megjegyzésért. Kijózanító alkalom volt. Ruth Conniff és Mathew Rothschild, a The Progressive-ből, „holokausztminimalizálónak” ítélték, amiért Hilberg 5,1 milliós adatára hivatkoztak. Jon Wiener, aki a The Nationben ír, egy másik baloldali kiadvány, azzal „védett” engem, hogy idézte Peter Novick „elgondolkodtató” megjegyzését, miszerint Alan Dershowitz és én „megérdemeljük egymást”. Hilberg, az élethosszig tartó republikánus azonban ismét nem mondott semmit a nevében. A jellem, nem az ideológia, tanácsolta nekem egyszer Birn, az ember jobb mércéje.

Hilberg híresen használta az elkövetők-áldozatok-kerülők triászt, hogy katalogizálja a náci holokauszt főbb szereplőit. Figyelemre méltó, hogy nem sorolta be a segélynyújtók kategóriáját, feltehetően azért, mert olyan kevés volt. Az általa leélt életből ítélve azt gondolom, hogy ha megfordultak volna az asztalok, Hilberg azon kevesek közé tartozott volna.

Primo Levi eredeti címe az Auschwitzról szóló emlékiratának, ha ez az ember. Raul Hilbergről azt lehetne mondani: **Elment egy ember.**

NORMAN FINKELSTEIN legújabb könyve a [Beyond Chutzpah: Az antiszemitizmussal való visszaélésről és a történelemmel való visszaélésről](#) (University of California Press). Webhelye a www.NormanFinkelstein.com .